

ІНСТИТУТ

ОСВІТНЬОЇ АНАЛІТИКИ

Державна наукова установа

ОСВІТНЯ АНАЛІТИКА УКРАЇНИ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у 2017 р.
Виходить 2-6 разів на рік

ВИПУСК № 2(28)
2024

ISSN 2617-8532 Журнал зареєстровано 7 листопада 2018 року в Міжнародному центрі періодичних видань (ISSN International Centre, м. Париж)

Засновник і видавець Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики»
Ідентифікатор медіа R30-04027

Журнал «Освітня аналітика України» внесено до Переліку наукових фахових видань України (накази Міністерства освіти і науки України від 09.02.2021 № 157 та 20.12.2023 № 1543), категорія «Б»; спеціальності: 011 – Освітні, педагогічні науки, 051 – Економіка, 281 – Публічне управління та адміністрування

ЗМІСТ

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Бенлеббад Мохаммед. Порівняльне дослідження мотивів попиту на освітні та дослідницькі послуги за допомогою методу Data Envelopment Analysis (DEA) 5

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Кулачинський О. В., Каменчук Н. В. Реєстр закладів дошкільної освіти як інструмент підвищення ефективності управління освітою в Україні 18

ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Мельник І. Г. Використання програм зі штучним інтелектом у сегменті загальної середньої освіти: потенціал і виклики 31

Гапон В. В., Чимбай Л. Л., Попкова Л. В. Стан вивчення іноземних мов у закладах загальної середньої освіти в контексті інтеграції України в європейський освітній простір 45

ВИЩА ОСВІТА

Заць С. В. Методи та інструменти вимірювання академічної свободи: світова практика, особливості застосування в Україні 65

Андрощук К. М. Соціальні передумови розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх інженерів-будівельників в Україні 85

РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Поснова Т. В., Белінська Г. В., Зятковський В. І. Освітня складова відновлення та розвитку людського капіталу в Україні 97

МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Іванюк І. В. Досвід навчання українських дітей-біженців у школах Варшави: виклики та потреби вчителів 111

УКРАЇНА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Євроінтеграція української освіти: відбувся воркшоп у межах співпраці з Eurydice Network (Київ, 7 червня 2024 р.) 121

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лондар Сергій Леонідович, д-р екон. наук, проф. (*головний редактор*); **Литвинчук Андрій Олександрович**, канд. екон. наук, ст. дослідник (*заступник головного редактора*); **Терещенко Ганна Миколаївна**, канд. екон. наук, ст. наук. співробітник (*заступник головного редактора*); **Пронь Наталія Богданівна**, канд. екон. наук (*відповідальний секретар*); **Бахрушин Володимир Євгенович**, д-р фіз.-мат. наук, проф.; **Буряченко Андрій Євгенович**, д-р екон. наук, проф.; **Валєєв Руслан Гельманович**, канд. пед. наук; **Гапон Валентина Василівна**, канд. пед. наук; **Гриневиц Лілія Михайлівна**, канд. пед. наук, доц.; **Гулова Ленка**, Ph.D.; **Затонацька Тетяна Георгіївна**, д-р екон. наук, проф.; **Іванюк Ірина Володимирівна**, канд. пед. наук, ст. дослідник; **Козубцов Ігор Миколайович**, д-р пед. наук, канд. тех. наук, ст. наук. співробітник; **Круглов Віталій Вікторович**, д-р наук з держ. упр., доц.; **Куніна-Хабеніхт Ольга**, д-р психол. наук; **Леснікова Марина Валентинівна**, канд. екон. наук; **Лун Марк**, Ph.D.; **Мельник Сергій Вікторович**, канд. екон. наук, доц.; **Міщенко Володимир Іванович**, д-р екон. наук, проф.; **Овчарук Оксана Василівна**, д-р пед. наук, проф.; **Орлова Наталія Сергіївна**, д-р наук з держ. упр., проф.; **Рашкевич Юрій Михайлович**, д-р тех. наук, проф.; **Тимченко Олена Миколаївна**, д-р екон. наук, проф.; **Тур Оксана Миколаївна**, д-р пед. наук, проф.; **Тутліс Відмантас**, Ph.D.; **Шіп Радім**, Ph.D.

Рекомендовано до друку
Вченою радою Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики».
Протокол № 5 від 24 червня 2024 р.

Журнал включено в такі бази даних: «Наукова періодика України», ResearchBib, Ulrich's Periodicals Directory, Google Scholar, Crossref та Index Copernicus International Journals Master List.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори несуть повну відповідальність за зміст і достовірність матеріалів, що публікуються, отримання загальноприйнятих принципів наукової етики, відсутність плагіату у своїх статтях.

Матеріали, надруковані у журналі, є власністю Інституту, захищені міжнародним та українським законодавством і не можуть бути відтворені в будь-якій формі без письмового дозволу видавця.

Редакція залишає за собою право на скорочення та редагування авторських текстів.

Андрощук К. М.

аспірант кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського,
Вінниця, Україна, katja11andros4uk@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3738-8566>

СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ В УКРАЇНІ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню соціальних передумов розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх інженерів-будівельників в Україні. У ній розглянуто соціальні чинники, які зумовлюють необхідність вивчення іноземних мов, зокрема англійської, студентами будівельних спеціальностей у вітчизняних закладах вищої освіти. Проаналізовано вплив глобалізації, міжнародної інтеграції та розвитку технологій, а також поточної ситуації в будівельній галузі України, спричиненої російською агресією, на підготовку сучасних інженерів-будівельників. Окремо розглянуто роль англійської мови в професійній діяльності фахівців будівельної галузі, зокрема для доступу до нових технологій і матеріалів, а також для ефективного спілкування з міжнародними партнерами та клієнтами в контексті повоєнної відбудови України. У статті також обговорюються переваги, які отримують фахівці з високим рівнем іншомовної професійної компетентності, включаючи підвищення конкурентоспроможності завдяки уможливленню доступу до іноземної літератури, міжнародних конференцій і семінарів, що дає їм змогу підвищити рівень самоосвіти та кваліфікації, а отже, й можливості для кар'єрного зростання. Автор розкриває сучасний стан професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі будівництва та важливість володіння іноземною мовою для майбутніх інженерів-будівельників в умовах глобалізації й інтеграції національного будівельного ринку у світовий контекст, розглядає можливі шляхи підвищення рівня іншомовної професійної компетентності серед студентів і надає рекомендації щодо подальшого розвитку цього аспекту в українській освітній системі. Результати дослідження підкреслюють важливість інтеграції іншомовної підготовки в навчальні програми для інженерів-будівельників, щоб забезпечити їх готовність до викликів та можливостей сучасних українського й глобального ринків.

Ключові слова: іншомовна професійна компетентність, соціальні передумови, інженери-будівельники, глобалізація, міжнародне співробітництво, ринок праці, англійська мова в технічних закладах вищої освіти.

JEL classification: J24.

DOI: 10.32987/2617-8532-2024-2-85-96.

У сучасному світі будівельна галузь відіграє важливу роль у розвитку економіки, забезпечуючи не лише стабільність, а й розвиток інших галузей промисловості. Зростання

чисельності населення та високий рівень міграції створюють постійний попит на нові житлові об'єкти, комерційні будівлі й інфраструктурні проекти. Сучасні будівельники

© Андрощук К. М., 2024

стикаються з багатьма викликами, серед яких глобалізація, технологічний прогрес і активна інтеграція будівельної промисловості у світовий ринок. Для успішного подолання цих викликів майбутнім інженерам-будівельникам необхідно мати високу професійну компетентність, що включає знання інноваційних технологій та вміння використовувати як традиційні, так і найновіші будівельні матеріали.

Також важливою вимогою сучасного ринку до майбутніх фахівців у галузі будівництва є володіння на високому рівні англійською як мовою міжнародного спілкування, адже більшість документів повністю або частково уніфікуються й ведуться цією мовою. Тож інженери-будівельники всього світу мають пристосовуватися до постійних змін і вдосконалювати свої професійні та мовленнєві навички.

Стосовно будівельної галузі України слід зазначити, що на сучасному етапі в ній спостерігаються істотні трансформації, зумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. Протягом останніх років вітчизняна будівельна промисловість зіткнулася з численними викликами, включаючи насамперед нестабільність соціально-політичної й економічної ситуації, а також відсталість технологій і недостатню увагу до підготовки молодих фахівців, що, безперечно, впливає на їхнє ціннісне ставлення до обраної професії [1]. У цьому контексті головним завданням для майбутніх інженерів-будівельників є розвиток іншомовної професійної компетентності, яка стає важливим чинником їхньої успішної кар'єри та сприяє відновленню престижності будівельної

галузі. З'ясування причини зростання ролі англійської мови для майбутніх інженерів-будівельників і того, які соціальні чинники можуть сприяти розвитку цієї компетентності, допоможе визначитися зі стратегіями навчання майбутніх фахівців у галузі будівництва для формування в них необхідних компетентностей із метою підвищення їхньої кваліфікації, мотивації до майбутньої діяльності й конкурентоспроможності в сучасному світі.

Метою статті є виокремлення соціальних передумов, що впливають на розвиток іншомовної професійної компетентності майбутніх інженерів-будівельників, окреслення ключових чинників, які визначають необхідність її набуття та з'ясування впливу сучасних тенденцій розвитку будівельної галузі й міжнародного спілкування на формування потреби в іншомовній підготовці майбутніх інженерів-будівельників.

Питання іншомовної підготовки майбутніх інженерів уже давно перебуває у фокусі уваги провідних науковців і методистів. Проблему формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів технічних спеціальностей вивчали Н. М. Білан [2], Т. В. Герасимчук [3], Р. М. Горбатюк [4], О. Г. Заболоцька [5], Л. М. Конопляник, О. О. Коваленко [6], М. Г. Прадівляний [7] та ін. Особливості професійної підготовки інженерів-будівельників розглядали у своїх працях О. І. Гулай [8], М. В. Кондратова [1], О. В. Макогін, Т. Д. Якимович [9], Ю. Ю. Пришупа [10]. Методи й прийоми розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі будівництва досліджували Н. В. Дубініна, Я. Г. Мар'яно, Г. В. Сивокін

[11], О. Ю. Зайцева [12], Т. М. Картель [12–14] та ін.

Попри численні праці з окресленої тематики, проблема соціальних передумов формування іншомовної професійної компетентності майбутніх інженерів-будівельників не дістала належного висвітлення в сучасному українському науковому дискурсі. Тож вважаємо за необхідне провести подальші дослідження в цьому напрямку, враховуючи складну ситуацію в будівельній галузі України, що склалася після початку повномасштабної збройної агресії рф. Дослідження зазначених передумов є особливо важливим у контексті активізації міжнародного співробітництва та наявності потреби в підготовці кваліфікованих кадрів для відновлення й розвитку будівельної галузі України.

На сучасному етапі виокремлюємо такі соціальні чинники, які зумовлюють вивчення майбутніми будівельниками англійської мови та підвищення рівня їхньої іншомовної професійної компетентності:

1. *Відбудова знищених або постраждалих будівельних об'єктів у співпраці з іноземними партнерами та інвесторами.* Питання відбудови гостро стоїть перед українським суспільством. За підрахунками проекту «Russia will pay» («Росія заплатить»), станом на січень 2024 р. унаслідок активних бойових дій, постійних обстрілів і затоплення значної частини територій через підрив Каховської ГЕС зафіксовано пошкодження 222 тис. приватних, понад 27 тис. багатоквартирних будинків, 526 гуртожитків, 3,8 тис. закладів освіти, 1,8 тис. закладів культури, 580 адмінбудівель державного й місцевого управління, 426 лікарень, 348 релігійних установ, 50 ЦНАП, 48 соціальних центрів, 31 інтернату, 31 торговельного центру. І це лише верифіковані, тобто підтверджені, об'єкти [15].

Згідно зі звітами проекту, кількість частково або повністю зруйнованих об'єктів зростає (рисунок).

Оскільки обстріли тривають, кількість зруйнованого та пошкоджено-

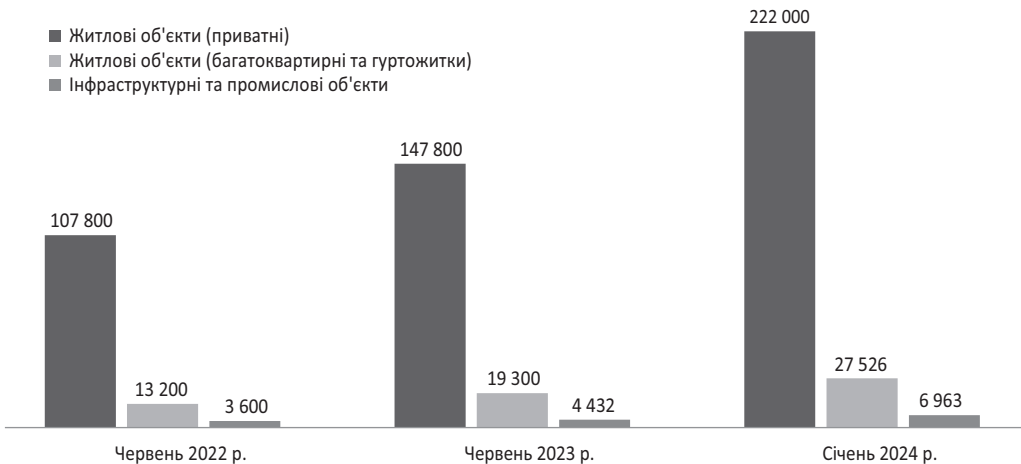

Рисунок. Динаміка кількості знищених або пошкоджених будівельних об'єктів України протягом 2022–2024 рр., од.

Побудовано автором за: [15].

го житла збільшуватиметься, а отже, зростатиме й запит суспільства на кваліфікованих інженерів-будівельників.

Попри продовження бойових дій на території нашої держави, низка країн уже заявили про свою готовність допомогти в повоєнній відбудові України. Зокрема, США й Туреччина зобов'язалися надати допомогу у відновленні житлових об'єктів Харкова, Данія – Миколаєва, Греція – Одеси, Велика Британія – Києва. Франція та Латвія готові взяти на себе шефство над відбудовою Чернігівської області; Чехія – Дніпропетровської; Австрія – Запорізької; Естонія, Латвія й Литва – Житомирської; Норвегія – Кіровоградської; Канада – Сумської; Нідерланди та Швеція – Херсонської; Ірландія – Рівненської; Італія й Польща – Донецької; Фінляндія, Чехія та Швеція – Луганської [16; 17].

Перелічені країни мають на меті не лише фінансувати відбудову населених пунктів, а й допомагати в підготовці будівельних проєктів, постачанні обладнання, надавати технічні консультації тощо. Лише на період 2023–2025 рр. заплановано реалізувати 580 проєктів із відновлення [18]. У такому разі постає нагальна потреба в інженерах-будівельниках, які володіють англійською мовою. Відсутність мовного бар'єру полегшує співпрацю, позитивно впливає на загальний темп роботи, сприяє подальшому налагодженню міжнародних зв'язків. Отже, володіння іншомовною професійною компетентністю стає необхідною умовою успішної співпраці українських інженерів-будівельників з іноземними інвесторами для повоєнної відбудови України.

2. Інтеграція будівельної галузі України у світовий ринок. Ще однією соціальною передумовою розвитку іншомовної професійної компетентності є глобалізація економіки, що відкриває нові можливості перед вітчизняною будівельною галуззю, стимулюючи її інтеграцію у світовий ринок. Завдяки цьому українські компанії отримують доступ до нових технологій, ринків та інвестиційних можливостей. Інтеграція у світовий ринок сприяє підвищенню конкурентоспроможності й розвитку інноваційних підходів у будівництві.

Вихід українських будівельних компаній на міжнародний ринок розпочався ще до повномасштабного вторгнення рф. Такі вітчизняні підприємства, як GEOS, «Альтіс-Холдинг», ПАТ «Київметробуд», ТОВ «Мегалайн» і «Гефест», співпрацюють з Індією, Польщею, Туреччиною, Угорщиною, зводячи цілі житлові комплекси або об'єкти інфраструктури [19].

У 2023 р. на міжнародний ринок вийшли «Будівельна зірка» та «i3 Engineering», що розробляє інноваційні системи «Розумний будинок». Такі компанії націлені на країни ЄС, передусім сусідні, де проживає найбільше українських біженців. Вітчизняні компанії приваблюють в Європі величезні ринки для збуту продукції, чіткі й зрозумілі податкові правила, відсутність митних і кількісних обмежень, а також спрощені адміністративні процедури при взаємодії з іншими країнами ЄС [20].

Однак процес інтеграції вимагає від українських компаній відповідності міжнародним стандартам якості та екологічним нормам, дотримання загальноприйнятих зразків документації, постійної й результативної

комунікації з колегами. У зв'язку з цим постає потреба в кваліфікованих інженерах-будівельниках із високим рівнем професійної компетентності, що відповідає міжнародним вимогам і стандартам [8, с. 96].

У цьому контексті володіння англійською мовою стає ключовим фактором успішної комунікації та співпраці з міжнародними партнерами, клієнтами й постачальниками. Володіння нею відкриває доступ до інформації, технологій і найкращих практик у будівництві, що дає змогу підвищити якість та ефективність роботи. Також володіння англійською сприяє взаєморозумінню й встановленню довгострокових партнерських відносин із зарубіжними компаніями та фахівцями. Як влучно зазначає Т. М. Картель, «суспільству необхідні висококваліфіковані спеціалісти з активним знанням іноземної мови, яка необхідна їм для успішної подальшої діяльності» [13, с. 161]. Отже, щоб успішно інтегруватися в міжнародний ринок будівництва, майбутнім будівельникам важливо розвивати свої знання та навички з англійської мови.

3. Розвиток технологій та висока конкурентоспроможність на ринку праці. Швидкий технологічний прогрес у будівництві зумовлює появу нових будівельних матеріалів, методів і технологій, багато з яких уперше з'являються на міжнародному ринку [18], що уможливають зведення сучасних архітектурно привабливих та енергоефективних будівель. Оволодіння сучасними програмами з проєктування й будівництва передбачає використання спільних стандартів для технічної документації та інструкцій, написаних англійською мовою.

Застосовуючи такі новітні інструменти в професійній діяльності, інженер-будівельник підвищує свій фаховий рівень, що допоможе йому працевлаштуватися як в українських, так і в міжнародних компаніях.

Окрім того, інженерам-будівельникам необхідно мати доступ до іноземної літератури, міжнародних конференцій і семінарів, адже «володіння іноземною мовою створює базу для подальшого вдосконалення спеціаліста, поглиблення й розширення його знань зі своєї спеціальності» [13, с. 161]. Це дає можливість фахівцям підвищити рівень самоосвіти й кваліфікації, а також бути в курсі останніх тенденцій та інновацій у галузі будівництва. Знання англійської мови допомагає бути прогресивним спеціалістом, готовим до викликів сучасного будівельного ринку, та сприяє розширенню можливостей кар'єрного зростання.

Отже, для майбутніх інженерів-будівельників важливо оволодіти не лише технічними знаннями, а й іноземною мовою. Високий рівень володіння англійською стає невід'ємною складовою успіху в будівельній галузі, відкриваючи доступ до технічних інновацій. Тому формування іншомовної компетентності є необхідною складовою загального професійного розвитку будівельників.

В Україні технічні заклади вищої освіти забезпечують професійну підготовку майбутніх фахівців у галузі будівництва за спеціальностями, наведеними в таблиці.

Вказані спеціальності затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здо-

**Спеціальності здобувачів вищої освіти
в галузі знань 19 «Архітектура та будівництво»**

Шифр і найменування галузі знань	Код та найменування спеціальності	Код і найменування відповідної деталізованої галузі за Міжнародною стандартною класифікацією освіти	
19 Архітектура та будівництво	191 Архітектура та містобудування	0731	Architecture and town planning
	192 Будівництво та цивільна інженерія	0732	Building and civil engineering
	193 Геодезія та землеустрій	0532	Earth sciences
		0731	Architecture and town planning
	194 Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології	0732	Building and civil engineering

Складено автором за: [21].

бувачів вищої освіти» від 29.04.2015 № 266 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 07.07.2021 № 762) [21].

Згідно зі Стандартом вищої освіти для першого рівня з галузі 19 «Архітектура та будівництво», до переліку компетентностей випускника рівня бакалавр входять не лише фахові, як от здатність проектувати будівельні конструкції, будівлі, споруди, обирати й використовувати відповідні обладнання, матеріали, інструменти та методи, застосовувати комп'ютеризовані системи проектування та спеціалізоване прикладне програмне забезпечення тощо, а й здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗКОЗ) як одна з найважливіших інтегральних компетентностей майбутнього інженера-будівельника [22, с. 7]. Цей документ висуває до здобувача вищої освіти в галузі будівництва вимогу вміти спілкуватися іноземною мовою з професійних питань в усній і письмовій формах [22, с. 13], а це передусім означає переорієнтацію парадигми вищої професійної освіти в напрямку підготовки майбутніх інженерів-будівельників, актуалізуючи формування іншомовної компетентності, основні компоненти якої характеризуються «професійною спрямованістю, куль-

турною відповідністю, системністю, ситуативністю, міжпредметністю і надпредметністю, практичною орієнтованістю і вмотивованістю використання» [14, с. 407].

Однією з ключових стратегій навчання англійської мови в закладах вищої освіти є її інтеграція в усі аспекти навчального процесу, починаючи зі спеціалізованих курсів та закінчуючи професійною комунікацією під час практичних занять і наукових досліджень. Використання сучасних навчальних технологій, таких як віртуальні класи та онлайн-платформи, створює можливості для активної взаємодії з іноземними колегами й ефективного вивчення мови в контексті будівельних процесів. Спеціалізовані тренінги та семінари, спрямовані на розвиток мовленнєвих навичок у сфері будівництва, також мають стати невід'ємною частиною навчального процесу.

Важливим аспектом є також стимулювання самостійної роботи студентів з автентичними англомовними джерелами текстового формату, що може включати читання спеціалізованої літератури, переклади технічних текстів і письмові завдання з акцентом на специфіці будівельної галузі. Наступним кроком у форму-

ванні іншомовної професійної компетентності може стати практика, стажування або робота за кордоном, де студенти матимуть змогу випробувати свої знання в реальних умовах і вдосконалити мовленнєві навички в професійному середовищі. Відповідні стратегії й програми навчання повинні бути адаптовані до сучасної реальності та націлені на підготовку кваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати в умовах технологічної й соціальної динаміки.

Отже, соціальними чинниками, що зумовлюють потребу в розвитку іншомовної професійної компетентності майбутніх будівельників, є:

- майбутня й поточна відбудова постраждалих будівельних об'єктів у взаємодії з міжнародними партнерами;

- інтеграція української будівельної галузі у світовий економічний простір у контексті глобалізації та міжнародної інтеграції;

- стрімкий розвиток інноваційних методів та інструментів будівництва й високий рівень конкуренції на національному та міжнародному ринках праці.

Зазначені чинники зумовлюють постійний попит на висококваліфі-

кованих фахівців із високим рівнем іншомовної професійної компетентності, який уможливить спілкування з міжнародними партнерами та клієнтами для обговорення деталей проєктів, укладання контрактів чи вирішення робочих питань, а також отримання доступу до інноваційних матеріалів і передових технологій. Володіння англійською мовою стало важливим інструментом для будівельників, що відкриває перед ними нові можливості та підвищує їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку.

Соціальні зміни в Україні, пов'язані з історико-політичною ситуацією та перетворенням ринку праці, вимагають нових підходів до підготовки фахівців нового покоління. Інтеграція іншомовної підготовки в навчальні програми для інженерів-будівельників з урахуванням поточних соціальних умов і потреб суспільства стала важливою складовою сучасної освітньої системи. А враховуючи надзвичайну важливість іншомовної професійної компетентності в наш час, її розвиток має стати одним із пріоритетних завдань для українських технічних закладів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Кондратова М. В. Формування ціннісного ставлення до праці майбутніх будівельників як педагогічна проблема. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems*. 2022. № 54. С. 36–40. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-54-36-40> (дата звернення: 29.05.2024).

2. Білан Н. М. Формування іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків засобами проєктних технологій у технічних університетах : дис. ... д-ра філософії : 01:015 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2022. 350 с. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/27682> (дата звернення: 29.05.2024).

3. Герасимчук Т. В. Педагогічні умови формування професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців автомобільно-дорожньої галузі за допомогою інформа-

ційних технологій. *Науковий вісник Льотної академії. Сер. : Педагогічні науки*. 2018. Вип. 4. С. 258–264. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/415629.pdf> (дата звернення: 29.05.2024).

4. Горбатюк Р. М., Білан Н. М. Дефінітивно-структурна характеристика іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків. *Адаптивне управління: теорія і практика. Сер. : Педагогіка*. 2021. Т. 11, № 21. С. 3–18. DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-11\(21\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0255-11(21)-07) (дата звернення: 29.05.2024).

5. Заболотська О. Г. Іншомовна підготовка студентів немовних спеціальностей в умовах глобалізації. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 67. С. 232–240. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/1235> (дата звернення: 29.05.2024).

6. Конопляник Л. М., Коваленко О. О. Використання автентичних відеоматеріалів для формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх інженерів. *Вісник Національного авіаційного університету. Сер. : Педагогіка. Психологія*. 2016. Вип. 2 (9). С. 90–96. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/28566> (дата звернення: 29.05.2024).

7. Прадівляний М. Г. Використання особистісно орієнтованого підходу у формуванні готовності до іншомовного професійного спілкування студентів технічних спеціальностей. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2016. № 4. С. 115–119. URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/1960> (дата звернення: 29.05.2024).

8. Гулай О. І. Теоретико-методичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2016. 461 с. URL: <https://vspu.edu.ua/science/dis/a12.pdf> (дата звернення: 29.05.2024).

9. Макогін О. В., Якимович Т. Д. Особливості дидактичних принципів професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Сер. : Проблеми трудової та професійної підготовки*. 2017. Вип. 9. С. 116–119. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/19648> (дата звернення: 29.05.2024).

10. Прищупа Ю. Ю. Модель формування самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів-будівельників. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. : Філологічна*. 2015. Вип. 56. С. 250–253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_56_92 (дата звернення: 29.05.2024).

11. Дубініна Н. В. Педагогічні умови застосування мультимедійних технологій у підготовці майбутніх інженерів-будівельників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2015. 20 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1971/1/H.%20V.%20Дубініна.pdf> (дата звернення: 29.05.2024).

12. Картель Т. М., Мар'янюк Я. Г., Зайцева Ю. О., Сивокінь Г. В. Діалогічне навчання англійської мови як засіб формування іншомовної мовленнєвої компетентності майбутніх інженерів. *Лінгвістична підготовка студентів нефілологічних спеціальностей вищих навчальних закладів у контексті Болонського процесу та загальноєвропейських рекомендацій з вивчення, викладання та оцінювання мов : матеріали VII Міжнар. наук.-метод. конф., м. Одеса, 6–7 жовт. 2016 р.* URL: <http://mx.ogasa.org.ua/handle/123456789/5044> (дата звернення: 29.05.2024).

13. Картель Т. М. Професійне становлення майбутніх інженерів-будівельників у процесі вивчення іноземної мови. *Наука і освіта*. 2005. № 7–8. С. 160–162. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4859/1/54.pdf> (дата звернення: 29.05.2024).

14. *Картель Т. М.* Студентоцентрикований підхід при навчанні іноземної мови професійного спрямування. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 3 (9). С. 402–415. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3\(9\)-402-415](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3(9)-402-415) (дата звернення: 29.05.2024).

15. Загальна сума збитків, завдана інфраструктурі України, зростає до майже \$155 млрд – оцінка KSE Institute станом на січень 2024 року. *Kyiv School of Economics* : вебсайт. 12 лют. 2024 р. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-zroslo-do-mayzhe-155-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-sichen-2024-roku/> (дата звернення: 29.05.2024).

16. Можливості відбудови: як світ допомагає відновлювати міста й села, що постраждали через війну. *Transparent Cities* : вебсайт. 30 жовт. 2023 р. URL: <https://transparentcities.in.ua/articles/mozhlyvosti-vidbudovy-yak-svit-dopomahaie-vidnovliuvaty-mista-y-sela--shcho-postrazhdaly-cherez-viinu#> (дата звернення: 29.05.2024).

17. Післявоєнне відновлення України: які країни взяли шефство над містами та областями. *Слово і діло*. 2023. 1 берез. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/01/infografika/suspilstvo/pisyavoyenne-vidnovlennya-ukrayiny-yaki-krayiny-vzyaly-shefstvo-nad-mistamy-ta-oblastyamy> (дата звернення: 29.05.2024).

18. *Настич Н.* 4 тренди, які вплинуть на будівельну галузь у 2024 році: кадровий голод, зовнішнє будівництво, ланцюги постачання та новітні технології. *Property Times* : вебсайт. 12 берез. 2024 р. URL: https://propertytimes.com.ua/technologies/4_trendi_yaki_vplintut_na_budivelnu_galuz_u_2024_rotsi (дата звернення: 29.05.2024).

19. *Здробилко О.* Будівництво на експорт: яким українським будкомпаніям вдалося реалізувати проекти за кордоном. *Mind* : вебсайт. 12 листоп. 2019 р. URL: <https://mind.ua/publications/20204368-budivnictvo-na-eksport-yakim-ukrayinskim-budkompaniyam-vdalosya-realizuvati-proekti-za-kordonom> (дата звернення: 29.05.2024).

20. *Прокopiшина О.* Які українські компанії відкрилися в інших країнах після повномасштабного вторгнення. *Бізнес-цензор*. 2023. URL: https://biz.censor.net/resonance/3415392/yaki_ukrayinski_kompaniyi_vidkrylysia_v_inshyh_krayinah_pislya_povno_mashtabnogo_vtorgnennya (дата звернення: 29.05.2024).

21. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 266 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 07.07.2021 № 762). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p#Text> (дата звернення: 25.05.2024).

22. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 18.03.2021 № 333. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2021/03/19/192-Budivn.ta.tsyvil.inzhener-bakalavr-VO.18.01.pdf> (дата звернення: 29.05.2024).

Kateryna Androshchuk

Vinnitsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi, Vinnitsia, Ukraine,
katja111andros4uk@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3738-8566>

**SOCIAL BACKGROUND FOR THE DEVELOPMENT
OF FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL COMPETENCE
BY PROSPECTIVE CIVIL ENGINEERS IN UKRAINE**

Abstract. *This article is devoted to the study of the social preconditions for the development of foreign language professional competence by future civil engineers in the contemporary Ukrainian context. It examines the social factors influencing the need for foreign language learning, particularly English, among students of construction specialties in Ukrainian higher education institutions. The author analyzes the impact of globalization, international integration, technological development, and the current situation in the Ukrainian construction industry, driven by Russian aggression, on the preparation of modern civil engineers. This study addresses the role of the English language in professional activities, focusing on accessing new technologies and materials, as well as effective communication with international partners and clients within the context of Ukraine's post-war reconstruction. The article also explores the benefits of having high levels of foreign language professional competence, including increased competitiveness through access to foreign literature, international conferences, and seminars, allowing professionals to enhance their self-education and skills, thereby creating greater opportunities for career growth. The author analyzes the current state of professional training for future specialists in the construction industry and highlights the significance of foreign language proficiency for future civil engineers in the face of globalization and integration of the national construction market into the global context. Additionally, possible ways to increase the level of foreign language professional competence among students are discussed, along with recommendations for further development of this aspect within the Ukrainian education system. The findings of the research underscore the importance of integrating foreign language training into the curricula for civil engineers to ensure their readiness to meet the challenges and opportunities of contemporary Ukrainian and global markets.*

Keywords: *foreign language professional competence, social preconditions, civil engineers, globalization, international cooperation, labour market, the English language in technical higher education institutions.*

References

1. Kondratova, M. V. (2022). The future builders' value work attitude formation as a pedagogical problem. *Modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training: methodology, theory, experience, problems*, 54, 36-40. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-54-36-40> [in Ukrainian].
2. Bilan, N. M. (2022). *Forming future energy engineers' foreign language competence by means of project technologies at technical universities*. (Doctor's thesis). Ternopil. Retrieved from <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/27682> [in Ukrainian].
3. Herasymchuk, T. V. (2018). Pedagogical conditions of formation of professional foreign-language competence of future experts of automobile and road areas by means of information technologies. *Scientific Bulletin of the Flight Academy. Series: Pedagogical sciences*, 4, 258-264.

Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/415629.pdf> [in Ukrainian].

4. Horbatiuk, R. M., & Bilan, N. M. (2021). Definitive and structural characteristics of foreign language competence of future power engineers. *Adaptive management: theory and practice. Series: Pedagogy*, 11(21), 3-18. DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-11\(21\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0255-11(21)-07) [in Ukrainian].

5. Zabolotska, O. O. (2015). Foreign language training for non-linguistic students in the context of globalization. *Collection of scientific papers of Kherson State University*, 67, 232-240. Retrieved from <http://ekhshuir.kspu.edu/handle/123456789/1235> [in Ukrainian].

6. Konoplyanyk, L. M., & Kovalenko, O. O. (2016). Use of authentic video materials for the formation of foreign language professional communicative competence of future engineers. *Bulletin of the National Aviation University. Series: Pedagogy. Psychology*, 2(9), 90-96. Retrieved from <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/28566> [in Ukrainian].

7. Praidvilyannyi, M. H. (2016). The use of a personality-oriented approach in forming readiness for foreign language professional communication among students of technical specialties. *Bulletin of Vinnytsia Polytechnic Institute*. 4, 115-119. Retrieved from <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/1960> [in Ukrainian].

8. Hulai, O. I. (2016). *Theoretical and methodological foundations of professional training for future construction professionals in the context of lifelong learning*. (Doctor's thesis). Vinnytsia. Retrieved from <https://vspu.edu.ua/science/dis/a12.pdf> [in Ukrainian].

9. Makohin, O. V., & Yakymovych, T. D. (2017). Peculiarities of didactic principles in professional and practical training of future specialists. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series: Problems of labor and professional training*, 9, 116-119. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/19648> [in Ukrainian].

10. Pryshupa, Yu. (2015). Model of formation of self-educational competence of future civil engineers. *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Series: Philological*, 56, 250-253. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_56_92 [in Ukrainian].

11. Dubinina, N. V. (2015). *Pedagogical conditions for the application of multimedia technologies in the training of future civil engineers*. (Candidate's thesis). Odesa. Retrieved from <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1971/1/H.%20В.%20Дубініна.pdf> [in Ukrainian].

12. Kartel, T. M., Maryanko, Ya. H., Zaytseva, Yu. O., & Sivokin, H. V. (2016). Dialogic Teaching of English as a Means of Forming Foreign Language Speaking Competence of Future Engineers. *Linguistic Training of Students in Non-Philological Specialties of Higher Educational Institutions in the Context of the Bologna Process and the Common European Framework for the Teaching and Evaluation of Languages*, Proceedings of the 7th International Scientific and Methodological Conference. Odesa. Retrieved from <http://mx.ogasa.org.ua/handle/123456789/5044> [in Ukrainian].

13. Kartel, T. M. (2005). Professional development of future civil engineers through foreign language studies. *Science and education*, 7-8, 160-162. Retrieved from <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4859/1/54.pdf> [in Ukrainian].

14. Kartel, T. M. (2023). Student-centered approach in teaching foreign languages for professional purposes. *Bulletin of Science and Education*, 3(9), 402-415. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3\(9\)-402-415](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-3(9)-402-415) [in Ukrainian].

15. Kyiv School of Economics. (2024, March 12). *Total damage to Ukraine's infrastructure rises to nearly \$155 billion*. KSE Institute estimate as of January 2024. Retrieved from <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-zroslo-do-mayzhe-155-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-sichen-2024-roku/> [in Ukrainian].

16. Transparent Cities. (2023, October 30). *Reconstruction opportunities: how the world is helping to rebuild war-damaged cities and villages*. Retrieved from <https://transparentcities.in.ua/articles/mozhlyvosti-vidbudovy-yak-svit-dopomahaie-vidnovliuvaty-mista-y-selashcho-postrazhdaly-cherez-viinu#> [in Ukrainian].

17. Slovo i Dilo. (2023, January 3). *Post-war reconstruction of Ukraine: which countries are sponsoring cities and regions*. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/01/infografika/suspilstvo/pislyavoyenne-vidnovlennya-ukrayiny-yaki-krayiny-vzyaly-shefstvo-nad-mistamy-ta-oblastyamy> [in Ukrainian].

18. Nastych, N. (2024, March 12). 4 trends that will impact the construction industry in 2024: workforce shortages, off-Site construction, supply chains, and cutting-edge technologies. *Property Times*. Retrieved from <https://propertytimes.com.ua/technologies/4-trendi-yaki-vplinu-na-budivelnu-galuz-u-2024-rotsi> [in Ukrainian].

19. Zdrobylko, O. (2019, November 12). Construction for export: Which Ukrainian construction companies have succeeded in implementing projects abroad. *Mind*. Retrieved from <https://mind.ua/publications/20204368-budivnictvo-na-eksport-yakim-ukrayinskim-budkompaniyam-vdalosya-realizuvati-proekti-za-kordonom> [in Ukrainian].

20. Prokopyshyna, O. (2023). Which Ukrainian companies have opened in other countries after the full-scale invasion. *Biznes Tsenzor*. Retrieved from <https://biz.censor.net/resonance/3415392/yaki-ukrayinski-kompaniyi-vidkrylysia-v-inshyh-krayinah-pislya-povnomasshtabnogo-vtorgnennya> [in Ukrainian].

21. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2015). *On approval of the list of fields of knowledge and specialties in which higher education applicants are trained* (Decree No. 266, April 29). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-n#Text> [in Ukrainian].

22. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2021). *On approval of the standard of higher education in the specialty 192 "Construction and Civil Engineering" for the first (bachelor's) level of higher education* (Order No. 333, March 18). Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2021/03/19/192-Budivn.ta.tsyvil.inzhener-bakalavr-VO.18.01.pdf> [in Ukrainian].